

Ortadoğu Güncesi

→ Selen ÇAKMAK, ORSAM Asistanı

20 Aralık 2009 – 20 Ocak 2010

20 Aralık: Irak ile İran sınırındaki bir petrol kuyusunu ele geçiren İranlı askerlerin kısmen çekildikleri bildirildi. Irak hükümet sözcüsü Ali Dabbağ, “petrol kuyusundaki İran bayrağı indirildi. İranlı askerler 50 metre çekildi, ancak geldikleri yere dönmediler” diye konuştu.

20 Aralık: Türkiye’den Gazze’ye giden Filistin Konvoyu (Viva Palestina) Kilis sınırından geçerek Suriye’ye ulaştı. Konvoyun Suriye sınırında karşılanma törenine HAMAS’ın önemli yöneticileri de katıldı.

21 Aralık: İran rejimine yönelik yaptığı sert eleştirilerle bilinen Büyük Ayetullah Hüseyin Ali Muntazeri (87) önceki gece, yaşadığı Kum kentinde hayatını kaybetti.

21 Aralık: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, 6 ülkenin üyesi olduğu Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) dönem başkanı Kuveyt’e resmi bir ziyaret gerçekleştirdi.

21 Aralık: Filistin Ulusal Yönetimi Başkanı Mahmud Abbas, İran’ı Filistinliler arasındaki birleşme çabalarını engellemekle suçladı. Abbas, Gazze’deki HAMAS liderlerinin zor koşullar altında olduklarını ve birleşme istediklerini, ancak İran’ın etkisiyle Şam’daki liderlerin bunu engellediğini savundu.

21 Aralık: Kerkük-Yumurtalık petrol botu hattı petrol akışı, boru hattında meydana gelen sabotaj nedeniyle durduruldu.

21 Aralık: Suriye Cumhurbaşkanı Beşar Esad ve Lübnan Başbakanı Saad Hariri arasındaki görüşmeler tamamlandı. İki lider, ülke hükümetleri arasındaki işbirliğini yeniden kurma konusunda hareket noktasını oluşturan söz konusu ziyarette anlaşılan noktalar üzerinde yapılanma gereğini belirttiler.

22 Aralık: İçişleri Bakanı Beşir Atalay, terör örgütü PKK konusunu görüşmek üzere Erbil’e ulaştı. Görüşmelerde, Irak tarafından Ulusal Güvenlikten Sorumlu Devlet Bakanı Şirvan El Vaili ile ordu ve istihbarattan çok sayıda yetkili hazır bulundu. ABD ise Bağdat’taki büyükelçiliğinden

yetkililer ve ordu mensupları tarafından temsil edildi. Mahmur Kampı’nın boşaltılması, terör örgütü PKK yöneticilerinin durumu gibi konular masaya yatırıldı.

22 Aralık: Filistin halkına destek olmak üzere İngiltere’den yola çıkan ve önceki gece Suriye’nin başkenti Şam’a ulaşan “Filistin’e Yol Açık” konvoyu Şam’da gövde gösterisi yaptı.

22 Aralık: Gazze sınırına güvenliği artırıcı bir inşaat yaptığını doğrulayan Mısır, bu inşaatın çelik duvar yapma faaliyeti olduğu haberlerini yalanladı. Mısır Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hüssam Zeki, düzenlediği basın toplantısında, ülkesinin sınırda kendi toprakları içinde yaptığı inşaat çalışmasının Mısır’ın ulusal güvenliğiyle ilgili olduğunu yineledi.

22 Aralık: Lübnan Başbakanı Said Hariri’nin Şam ziyareti ardından Suriyeli işçileri taşıyan bir otobüse düzenlenen saldırıda bir kişi hayatını kaybetti.

23 Aralık: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi toplantısı için geldiği Suriye’de, Başbakan Naci Itri tarafından resmi törenle karşılandı.

23 Aralık: Ürdün polisi, Filistin’e Özgürlük Konvoyunu başkent Amman’ın içine almak istemeyince kriz çıktı. Ürdün polisinin bu uygulamasına tepki gösteren konvoy ekibi, araçların kontakları kapatması ile biranda şehrin trafiği kilitlendi. Kriz Ürdün yetkililerin konvoyun şehre girmesini izin vermesiyle çözüldü.

25 Aralık: Irak’ın başkenti Bağdat’ın güneyindeki Hille kentinde Şiileri hedef alan saldırılarda sayısı 44 kişi öldü.

25 Aralık: Yemen güvenlik güçlerinin, ülkenin Şabva kentindeki El Kaide üyelerine yönelik hava saldırısında 30 militanın öldüğü bildirildi.

25 Aralık: Gazze’ye giden Filistin’e Özgürlük Konvoyu, Ürdün’ün liman kenti Akabe’den Mısır’a geçemedi. Mısır, konvoy ekibini getirecek gemiye izin vermedi.

Ortadoğu Güncesi

26 Aralık: İran güvence verilmesi şartıyla uranyum takasının başka bir ülkede yapılabileceğini açıkladı.

27 Aralık: İsrail askerleri, Gazze saldırılarının yıldönümü arifesinde Gazze ve Batı Şeria'da 6 Filistinliyi öldürdü.

27 Aralık: Irak'ta Şii Türkmenlerin yoğun olarak yaşadığı Tuzhurmatu ilçesinde meydana gelen patlamada 4 kişi öldü, 15 kişi de yaralandı.

27 Aralık: İran'ın başkenti Tahran'da, muhalefet lideri Mir Hüseyin Musevi yanlıları ile polis arasında şiddetli çatışmalar çıktı.

28 Aralık: İran'da Kerbela'yı anma törenleri hükümet karşıtı gösterilere dönüştü. Meydana gelen gösterilerde, İran güvenlik kuvvetleri 8 göstericiyi öldürdü.

28 Aralık: Filistin halkına destek olmak üzere İngiltere'den yola çıkan 'Filistin'e Yol Açık' konvoyunun Mısır'a girişinin engellenmesi üzerine Ankara devreye girdi. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun talimatı üzerine bakanlık yetkilileri, Mısırlı muhataplarına Türkiye'nin bu konudaki hassasiyetini aktardı.

29 Aralık: Filistin hassasiyetiyle bilinen Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, İsrail'in geçtiğimiz sene Gazze'de gerçekleştirdiği katliamın yıldönümünde önemli bir sembolik ziyarette bulundu. Davutoğlu dün Filistin Büyükelçiliği'ni ziyaret ederek Gazze'deki ablukanın kaldırılması yönünde güçlü mesajlar verdi

29 Aralık: Ürdün'ün Akabe Limanı'nda 5 gündür bekletilen Filistin'e yardım konvoyu için Türkiye ile Mısır arasında yapılan görüşmeler sonuç verdi. Konvoy yola çıkarak Mısır hükümetinin istediği yol olan Suriye'nin Lazkiye Limanı'ndan El Ariş Limanı'na ulaşacak.

29 Aralık: İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek ile görüşmek üzere bugün Kahire'ye gitti. Görüşme-

nin konusunu Ortadoğu barış sürecini yeniden canlandırmak ve HAMAS ile yapılacak mahkum değişimi oluşturuyor.

29 Aralık: Suriye Ekonomi ve Ticaret Bakanı Amir Hüsnü Lutfi, Suriye-Türkiye arasında yapılan stratejik işbirliği anlaşmasının en çok petrol, gaz, sulama ve ulaşım alanlarını kapsadığını belirtti.

30 Aralık: Irak Ramadi'de düzenlenen 2 intihar saldırısında 10 kişinin öldü. Anbar Valisi Kasım Muhammed de saldırılarda hayatını kaybetti.

30 Aralık: Lübnan ordusundan yapılan açıklamada Güney Lübnan üzerinden alçak seviyeli uçuş yapan 4 İsrail savaş uçağına ateş açıldığı söylendi. BM Barış Gücü ve Lübnan, İsrail'in ülke üzerine yaptığı uçuşların BM Güvenlik Konseyi'nin 2006 savaşını sona erdiren 1701 sayılı kararını ihlal ettiğini söylüyor.

30 Aralık: Arap Birliği Genel Sekreteri Amr Musa, Birleşmiş Milletler'in (BM), İsrail-Filistin sorunun çözümünde daha büyük bir rol üstlenmesi, ABD'nin de tek arabulucu olmaması gerektiğini söyledi.

31 Aralık: Nükleer faaliyetlerinden vazgeçmeyen İran'a bu yılsonuna kadar mühlet veren ABD, Tahran'a yönelik yaptırımları ağırlaştırma-ya hazırlanıyor.

1 Ocak: Amsterdam-Detroit seferini yapan uçağı havaya uçurma girişiminin ardından Yemen'de güvenlik birimleri, El Kaide'ye karşı operasyon başlattı.

2 Ocak: İsrail uçakları, Gazze Şeridi'nin farklı kesimlerine 3 ayrı füze saldırısı düzenledi. Uçakların Gazze Şeridi'nin kuzeyinde Er-Reis bölgesinde ve bölgenin güneyindeki Han Yunus'un doğusunda açık alanları vurduğu belirtilirken, yaralanan olmadığı kaydedildi.

2 Ocak: Irak'ın kuzeyindeki yönetimin Peşmerge Güçleri Sözcüsü Cebbar Yaver, bölgesel yönetimin yakında tank ve helikopter alacağını açıkladı. Cebbar Yaver, "Bölgesel Kürt Yöneti-

Ortadoğu Güncesi

mi” ile Irak Savunma bakanlığı arasında bölgesel yönetimin her iki ayda bir bağımsız olarak silah satın alabilmesi konusunda anlaşma yapıldığını açıkladı.

2 Ocak: İran, Batı’nın ülkesi için gerekli nükleer yakıtı sağlamaması durumunda kendi yakıtını yapacağı konusunda uyardı.

2 Ocak: Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Suudi Arabistan temasları çerçevesinde Suudi Dışişleri Bakanı Suud El Faysal ile bir araya geldi. Görüşmelerde bölgesel ve Suudi Arabistan ile Türkiye ilişkileri üzerinde durulduğu bildirildi. Ayrıca Davutoğlu, Suudi Arabistanlı mevkidaşı ile Gazze’deki insanlık dramının bir an önce sona erdirilmesi için uluslararası toplumu harekete geçirmek amacıyla çabaların birleştirilmesi konusunda mutabık kaldıklarını söyledi.

3 Ocak: Gazze halkına destek olmak üzere İngiltere’den yola çıkan ve Mısır’ın izin vermesi üzerine Suriye üzerinden Gazze’ye ulaşmaya çalışan, “Filistin’e Yol Açık” konvoyunun bir kısmı Lazkiye Limanı’ndan yola çıktı.

3 Ocak: Mısır, Filistin’in Gazze Şeridi bölgesi ile arasındaki sınır kapısı Rafah’ı üç günlüğüne açtı. El Ahram gazetesinin haberine göre yabancı ülkelere vizesi bulunanlar ve tedavi amaçlı bölge dışına çıkanlara Rafah kapısından geçmelerine izin verilecek.

4 Ocak: Irak Başbakanı Nuri El Maliki, Irak’ın kuzeyindeki bölgesel yönetime, petrol anlaşmazlığını bitirme çağrısında bulundu. Bağdat Hükümeti, bölgesel yönetimin tek başına yaptığı anlaşmaların yasal olmadığını savunuyor.

4 Ocak: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinecad gerçekleştirdikleri telefon görüşmesinde, başta Afganistan olmak üzere bölgenin önemli gelişmeleri üzerinde görüş alışverişinde bulundular. Telefon görüşmesinde, iki ülke cumhurbaşkanları, Afganistan meselesinin askeri yolla çözümünün imkansız olduğunun altını çizerlerken, Afganistan halkının silah ve askeri teçhizat yerine insani yardımlara ihtiyacı olduğuna vurgu yapıldı.

4 Ocak: İsrail savaş uçakları Gazze Şeridi’ne Gazze’den atılan bir roketle karşılık olarak cumartesi günü bir dizi saldırı düzenledi.

4 Ocak: Filistin Yönetimi Başbakanı Selam Fayyad geçmişte yapılan anlaşmaların artık geçersiz olduğunu ve geçiş süresinin artık sona erdiğini söyledi.

4 Ocak: Amerikan uçağına saldırı girişiminin ardından Yemen güvenlik güçlerine El Kaide ile mücadele için destek açıklaması yapan ABD ve İngiltere, gelen tehditler üzerine dün bu ülkedeki büyükelçiliklerini kapattı.

5 Ocak: ABD’nin Irak’taki birliklerinin komutanı general Ray Odierno, birliklerin zamanında çekileceğini söyledi.

5 Ocak: ABD’nin Yemen’deki elçiliği, tehditlerde bulunan iki El-Kaide militanının öldürülmesinden sonra tekrar açıldı.

5 Ocak: Irak’ın Kerkük kentinde 2009 yılında düzenlenen saldırılarda toplam 226 kişi öldü, 675 kişi yaralandı.

5 Ocak: İran yönetimi, vatandaşlarının aralarında BBC ve İnsan Hakları İzleme örgütü gibi organizasyonların bulunduğu 60 kuruluşla bağlantı kurmalarını yasakladı.

6 Ocak: İsrail’in Gazze’ye yönelik ablukasını delmek amacıyla İngiltere’den yola çıkarak Gazze’ye girmeyi hedefleyen Filistin’e Yol Açık konvoyuna Mısır polisi müdahale etti.

7 Ocak: Gazze’ye uygulanan ablukayı delmeyi amaçlayan Uluslararası Filistin’e Yol Açık konvoyu üç gün bekletildiği Mısır’ın El Ariş Limanı’ndan Gazze sınırına doğru yola çıktı. Mısırlı yetkililer, içeri sokulmayacağını açıkladığı 57 otomobilin tespiti ve Gazze’ye girecek araçların sayım ve denetimini yaptıktan sonra konvoyun limandan ayrılmasına izin verdi.

7 Ocak: Ankara, son bir yıl içinde üçüncü kez Türkiye’ye gelen Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas’a Gazze’yi kontrol eden HAMAS ile

Ortadoğu Güncesi

Batı Şeria'da yönetimi elinde bulunduran el Fetih arasında ulusal birliğin sağlanması telkininde bulundu.

8 Ocak: Geçtiğimiz yıl Türkiye'yi ziyaret eden Iraklı Sünni lider Salih El Mutlak'ın önderliğindeki Irak Diyalog Cephesi'nin, Mart ayında gerçekleşecek seçimlere katılması yasaklandı. Yasağa gerekçe olarak ise Mutlak'ın, Saddam Hüseyin'in Baas Partisi ile olan bağlantıları gösterildi.

8 Ocak: İsrail uçakları, Gazze Şeridi'nin güneyindeki Refah'ta tünelleri bombaladı.

9 Ocak: Lübnan Başbakanı Saad Hariri, "Güvenoyu aldıktan sonra ilk ziyaret edeceğim ülkelerden biri Türkiye olacak" sözünü tutarak Ankara'ya geldi.

9 Ocak: İran'daki muhalif liderlerden Mehdi Kerrubi'nin aracına ateş açıldığı bildirildi. Kerrubi, olaydan yara almadan kurtuldu.

9 Ocak: Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad HAMAS'ın Siyasi Büro Başkanı Halid Meşal ve beraberindeki heyeti kabul etti. Halk Sarayı'nda gerçekleştirilen görüşmede Filistin'deki son gelişmeler, HAMAS ve El Fetih arasındaki uzlaşma süreci ile Gazze üzerindeki abluka konuları değerlendirildi.

10 Ocak: İsrail, Gazze Şeridi ile arasında mal geçişinde kullanılan Kerem Şalom kapısını açtı.

10 Ocak: İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, son günlerde Gazze Şeridi'nden İsrail'in güneyine artan Kassam ve havan saldırılarına karşı "derhal ve kararlı bir şekilde karşılık verecekleri" uyarısında bulundu.

11 Ocak: İsrail ordusuna ait buldozerler, Batı Şeria'daki Filistin kentlerinden Nablus'un bir köyünde konut ve ağulların da bulunduğu 30 dola-yında yapıyı yıktı. Yıkımların, buralarda yerleşik yaklaşık 180 Filistinliyi yerlerinden ettiği belirtildi.

11 Ocak: Artan El Kaide tehdidine karşı Yemen'e

askeri müdahale ihtimali gündeme gelen ABD, bu ülkeye asker göndermeyeceğini açıkladı. ABD Başkanı Obama ve ABD Merkez Kuvvetler Komutanı Org. Petraeus, Yemen'e kara askeri konuşlandırmaya niyetli olmadıklarını söyledi. ABD, Yemen hükümetinin terörle mücadelesine yardımcı olmak için bu ülkeye ek ekonomik katkı sağlayacak.

12 Ocak: Lübnan Başbakanı Saad Hariri Başbakan olduktan sonra ilk yurt dışı gezilerinden birini Ankara'ya gerçekleştirdi. Hariri, Başbakan Tayyip Erdoğan ile bir araya geldi. İki lider görüşme sonrası gerçekleştirdikleri basın toplantısında iki ülke arasındaki vizenin kaldırılmasına ilişkin düzenlemenin imzalandığını açıkladı.

12 Ocak: İran, ABD Merkez Kuvvetler (Centcom) Komutanı Orgeneral David Petraeus'un, "nükleer tesislere saldırı düzenlenebileceği" yönündeki açıklamalarını kınadı.

12 Ocak: İsrail, Filistinlilerin yaşadığı Batı Şeria'dan gelebilecek saldırıları önlemek amacıyla başladığı duvar inşaatına Mısır sınırını ekleyeceğini duyurdu. İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, yasadışı göçleri engellemek için Mısır'la aralarındaki sınıra duvar örülmesini öneren planı önceki gün onayladı.

13 Ocak: Ankara, Tel Aviv Büyükelçisi Oğuz Çelikkol'a yapılan muamele sebebiyle İsrail'e sert tepki gösterdi. İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, Dışişleri Bakan Yardımcısı Danny Ayalon'un Türkiye'ye protestosunu "daha diplomatik yollarla" dile getirmesi gerektiğini belirtti. Türkiye ile İsrail krizinde Cumhurbaşkanı Şimon Peres devreye girdi ve Peres'in isteği üzerine İsrail Dışişleri Bakanlığı Türkiye'ye resmi özür mektubu gönderdi.

13 Ocak: İran'ın önde gelen nükleer fizikçilerinden Tahran Üniversitesi öğretim görevlisi Mesud Ali Muhammedi, Tahran'daki evinin önünde bir motosiklete yerleştirilen uzaktan kumandalı bomba ile öldürüldü.

14 Ocak: Huzistan'da halka hitaben konuşan İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad,

Ortadoğu Güncesi

Yemen ve Filistin'deki tavrına gönderme yaptığı Suudi Arabistan'ı "silahlarını kardeş kavgasında" kullanmakla suçladı.

14 Ocak: Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, İsrail'den gelen özür mektubunun talep edilen unsurları içerdiğini belirterek, "Bu aşamada mesele bizim için çözülmüştür" dedi.

14 Ocak: İngiliz *Financial Times* gazetesi, İsrail'in eski Türkiye Büyükelçilerinden Alon Liel'in, "Türkiye-İsrail ilişkilerinin bozulması halinde, İsrail'in kaybedecek daha çok şeyi olduğunu" söylediğini yazdı.

15 Ocak: Yemen'de ülkenin resmi basın organları, hükümetin El Kaide'ye karşı savaş ilan ettiğini ve halkın El Kaide üyelerini saklamamaları yolunda uyararak güvenlik güçleriyle işbirliğine çağırıldığını duyurdu.

15 Ocak: ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Philip Crowley, Türkiye'nin Orta Doğu barışıyla ilgili önemli bir aracı rolü oynadığını belirterek, buna değer verdiklerini ve devamını beklediklerini söyledi.

15 Ocak: İsrail güvenlik güçleri, Gazze'deki sınır kapılarını ticari mal taşıyan araçlara kapattığını duyurdu.

16 Ocak: Filistin'in HAMAS'lı Başbakanı İsmail Haniye, Türkiye ile İsrail arasında yaşanan siyasi gerilimden Arapların yararlanması gerektiğini söyledi.

17 Ocak: İsrail Dışişleri Bakan Yardımcısı Danny Ayalon, Türk dizisinde İsrail güçlerini "vahşi" gösteren sahnelerin devamı halinde Büyükelçi Oğuz Çelikkol'u sınır dışı edebileceklerini söyledi.

17 Ocak: Lübnan ordusu, güney Lübnan'da alçaktan uçuş yapan İsrail savaş uçaklarına ateş açtı. Lübnan haber ajansı, İsrail ordusuna ait uçakların, başta güney Lübnan olmak üzere ülke

üstünde bu sabah alçaktan devriye uçuşu yaptığını, buna Lübnan askerlerinin uçaksavar ateşleriyle karşılık verdiğini bildirdi.

17 Ocak: Londra merkezli olarak Arapça yayınlanan Şark'ul Avsat gazetesi, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın kısa süre içinde Filistin'in Gazze bölgesini ziyaret edebileceğini yazdı.

18 Ocak: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Birleşik Arap Emirlikleri'nin başkenti Abu Dabi'deki temaslarını tamamladı ve bir sonraki durağı Suudi Arabistan'a hareket etti.

19 Ocak: İran'da Hoy kenti savcısına düzenlenen suikastı, terör örgütü PJAK'ın üstlendiği bildirildi.

19 Ocak: Dünyanın önde gelen insan hakları örgütlerinden Uluslararası Af Örgütü, İsrail'in uyguladığı katı ambargoyu eleştirerek Gazzelilerin 'nefes alamadığını' bildirdi.

19 Ocak: İran'ın, BM Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun (IAEA) nükleer yakıt takası önerisini reddettiği bildirildi.

20 Ocak: Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad, İsrail-Suriye barış görüşmelerinin canlanması için Türkiye'nin önemli rol oynaması gerektiğini söyledi. Suriye resmi haber ajansı, ABD'nin Orta Doğu temsilcisi George Mitchell'i başkent Şam'da kabul eden Esad'ın Amerikalı temsilciye, İsrail ile görüşmeleri canlandırmak için Türkiye'ye önemli bir rol düştüğünü söylediğini, İsrail'in barışı istediğini içtenlikle ilan etmesi gerektiğini vurguladığını duyurdu.

20 Ocak: İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, Filistin ile barış anlaşmasına varsalar bile Batı Şeria'da mevcudiyetlerinin devam etmesi gerektiğini ileri sürdü. ■